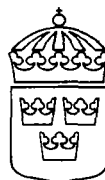

Kulturutskottets yttrande

1989/90:KrU2y

Bidrag till studieförbunden m.m.

1989/90
KrU2y

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 6 februari 1990 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:100 bil. 10 punkt C 4. Bidrag till studieförbunden m.m. jämte motionerna 1989/90:Ub254 yrkande 5, 1989/90:Ub314 yrkande 2, 1989/90:Ub332 samt 1989/90:Ub336 yrkandena 7 och 8.

Utskottet

I propositionen beräknas till bidrag till kulturverksamhet inom studieförbunden 130 000 000 kr. för nästa budgetår. Förslaget innebär en ökning med 5 milj.kr. Föredragande statsrådet redovisar att studieförbunden under verksamhetsåret 1988/89 anordnade 102 869 kulturprogram med 605 770 medverkande och ca 11,2 miljoner besökande. Antalet kulturgrupper var 27 475 med 411 581 deltagare. Genom länsbildningsförbunden anordnades 2 923 kulturprogram med 296 186 deltagare. I propositionen föreslås vidare att anslagsposten Bidrag till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden skall höjas med 141 000 kr. till 3 678 000 kr.

En höjning av bidraget till kulturverksamhet inom studieförbunden yrkas i två motioner, nämligen Ub332 (vpk) och Ub336 (c). Motionärerna erinrar om att den ursprungliga avsikten med bidraget till kulturverksamhet inom studieförbunden var att täcka 75 % av kostnaderna, medan kostnadstäckningen i dag är omkring 40 %.

I motion Ub332 anförs att urholkningen av bidraget kommer att leda till att antalet kulturgrupper minskas och att allt större del av kulturgruppernas verksamhet kommer att föras över till studiecirkelverksamhet. Motionärerna hemställer att bidraget till kulturverksamhet skall höjas med 22,5 milj. kr. utöver regeringens förslag, dvs. till den nivå som kulturrådet föreslagit.

Enligt motion Ub336 är den av regeringen föreslagna ökningen med 5 milj. kr. nästa budgetår otillräcklig. Därför föreslår motionärerna att bidraget skall höjas med ytterligare 5 milj. kr. till totalt 135 milj. kr. (yrkandena 7 och 8).

Utskottet erinrar om att bidraget till kulturverksamhet inom studieförbunden förstärktes genom beslut vid föregående riksmöte. Bidraget höjdes med närmare 17,5 milj. kr. Mot denna bakgrund kan utskottet i år tillstyrka den begränsade höjning med 5 milj. kr. som föreslås i propositionen. Utskottet föreslår därför att utbildningsutskottet med avslag på motionsyrkandena skall tillstyrka regeringens förslag till medelsberäkning.

Utbildningsutskottet bör vidare tillstyrka den föreslagna beräkningen av bidrag till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden.

I två andra motioner, nämligen Ub254 (m) yrkande 5 och Ub314 (m) yrkande 2, förordas en ny utformning av bidragen till studieförbundens kulturverksamhet.

Det nu gällande systemet för fördelning av bidrag mellan studieförbunden baseras på uppgifter från förbunden till kulturrådet om statsbidragsberättigade kostnader. Förbundens utgifter för kulturverksamhet i glesbygd samt för invandrare och handikappade får tas upp till 100 %, medan 75 % av övriga kostnader får tas upp. På grundval av de sålunda framräknade utgifterna beräknar kulturrådet vilken andel av det totala statliga bidraget som varje förbund är berättigat till. Vid beräkningen tas hänsyn till vilka kostnader förbunden haft under de tre senaste åren för att skapa en jämnare utveckling av bidraget vid förändringar i verksamheten.

Motionärerna anser att det nuvarande systemet medför stora påfrestningar på studieförbundens ekonomi. Bidragsgivningen bör därför förändras så att studieförbunden får frihet att själva utforma verksamheten och besluta om vilka verksamhetsområden man vill främja. Enligt motionärernas uppfattning skulle studieförbunden få bättre planeringsmöjligheter om varje förbund fick en egen kostnadsram.

Utskottet vill först erinra om att statsbidraget till kulturverksamheten utvärderades i kulturrådets rapport (1986:6) Kultur i studieförbunden. Enligt rapporten finns det klara indikationer på att ekonomin är styrande när det gäller den pedagogiska uppläggnings av verksamheten eftersom det är avsevärt bättre ur ekonomisk synvinkel att arrangera en verksamhet som studiecirkel än som kulturgrupp. Kulturrådet har i sin anslagsframställning för budgetåret 1989/90 framfört att det är olyckligt att man tvingas välja arbetsform inte efter gruppens behov utan efter statsbidragsvillkor. År 1988 avgav skolöverstyrelsen ett förslag (R 88:31) till nytt statsbidragssystem för studieförbundens cirkelverksamhet. Detta förslag har ingående diskuterats inom Folkbildningsförbundet och studieförbunden. I betänkandet (Ds 1989:36) Kultur i hela landet har frågor om förstärkning av det lokala kulturlivet behandlats, bl.a. omvandling av nuvarande stöd till studiecirkel i estetiska ämnen och till kulturgrupper till ett aktivitetsstöd. Betänkandet har remissbehandlats. Förslag från regeringen i här berörda frågor har ännu inte förelagts riksdagen.

I årets budgetproposition anför utbildningsministern att formerna för det statliga stödet till kulturverksamhet och estetiska cirkel i studieförbunden bör bedömas i samband med den översyn som pågår

av regelverket för studieförbundens verksamhet i dess helhet. Regeringen avser att år 1991 förelägga riksdagen ett förslag till strategi för vuxenutbildningen på kort och lång sikt i samband med att den första treåriga budgeten för vuxenutbildningen läggs fram.

Utskottet kan konstatera att frågor som rör de statliga bidragen till studieförbunden för närvarande övervägs inom regeringskansliet på grundval av vad som redovisats i den utvärdering, det förslag och den utredning som angetts i det föregående samt vid remissbehandling och genom en omfattande debatt. Enligt utskottets mening bör riksdagen inte föregripa övervägandena, eftersom riksdagen nästa år får tillfälle att i ett sammanhang ta ställning till frågor om utformningen av det framtida, statliga stödet till studieförbunden. Med hänvisning härtill anser utskottet att utbildningsutskottet bör avstyrka bifall till motionerna Ub254 yrkande 5 och Ub314 yrkande 2.

Stockholm den 20 februari 1990

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Maja Bäckström (s), Berit Oscarsson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s), Ulla Berg (s) och Göran Åstrand (m).

Avvikande meningar

1. Jan Hyttring (c), Stina Gustafsson (c) och Kaj Nilsson (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "till medelsberäkning" bort ha följande lydelse:

Studieförbundens kulturverksamhet har stor betydelse för utvecklingen av kulturlivet på regional och lokal nivå. Verksamheten bidrar också till att förbättra möjligheterna för nya grupper att komma i kontakt med olika kulturyttringar. Den ger också arbetstillfällen för kulturarbetare i hela landet.

Utskottet anser därför, i likhet med vad som hemställs i motion Ub336, att bidraget till kulturverksamhet skall utgå med 5 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att beräkna 135 milj.kr. till Bidrag till kulturverksamhet.

2. Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "till medelsberäkning" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det statliga bidraget till amatörkulturen inom bl.a. studieförbundens kulturverksamhet i regeringens förslag får

stå tillbaka för bidrag till det institutionella kulturlivet. Vidare vill utskottet peka på att bidraget till studieförbundens kulturverksamhet i dag täcker endast omkring 40 % av kostnaderna, medan det från början var tänkt att 75 % av kostnaderna skall täckas. Bidraget till kulturverksamhet har således urholkats. Mot denna bakgrund anser utskottet att bidraget nästa budgetår bör förstärkas med 27,5 milj. kr. i enlighet med kulturrådets förslag, dvs. med 22,5 milj. kr. utöver förslaget i propositionen. Utbildningsutskottet bör således föreslå riksdagen att med bifall till motion Kr332 beräkna totalt 152,5 milj. kr. för bidrag till kulturverksamhet.

3. Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Lars Ahlmark (m), Margareta Fogelberg (fp) och Göran Åstrand (m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det nuvarande bidragssystemet i vad gäller studieförbundens kulturverksamhet är kostnadsdrivande på ett olyckligt sätt. Det beror på att bidraget fördelas mellan studieförbunden i relation till redovisade kostnader. Stödets utformning bör därför förändras.

Om varje studieförbund i stället tilldelades en kostnadsram inom vilken det självständigt fick utforma sin verksamhet och besluta om vilka områden som borde främjas skulle friheten öka och den ekonomiska pressen avta.

Med hänvisning härtill anser utskottet att utbildningsutskottet bör tillstyrka bifall till motionerna Ub254 yrkande 5 och Ub314 yrkande 2.